

Agnieszka KIJAK-MANTAS
Uniwersytet w Siedlcach
Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa
e-mail: agnieszka.kijak@uws.edu.pl
ORCID: 0000-0002-4547-3798

Prace i Studia Geograficzne
ISSN: 0208–4589; ISSN (*online*): 2543–7313
2025, t. 70.1, s. 7–23
DOI: 10.48128/pisg-2025-70.1-01

NOMINA APPELLATIVA I ICH STATYSTYKA W NAZWACH LUBELSKICH PRZYSTANKÓW KOMUNIKACJI MIEJSKIEJ

Nomina Appellativa and Their Statistics in the Names of Lublin Transport Stops

Abstract: Urban names are an important subject of interest in onomastics. One of the most important groups, including Due to the relationship between the creator and the recipient, they are the names of transport stops. Most often, they are toponymically motivated, but a large group also includes names derived from common names or created using a common name. The article discusses the role of common names used in the names of Lublin transport stops. The subject of the analysis were both contemporary and historical urban names, which allowed the author to indicate objects and groups of urban objects important for the community in various periods of public transport operation. It was also established that appellative motivation plays a special role in the process of creating stop names, although the phenomenon of commercialization also plays a significant role in their creation.

Wpłynęło: 15.11.2024

Zaakceptowano: 15.03.2025

Zalecany sposób cytowania / Cite as: Kijak-Mantas A., 2025, *Nomina appellativa i ich statystyka w nazwach lubelskich przystanków komunikacji miejskiej*, *Prace i Studia Geograficzne*, 70.1, Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 7–23, DOI: 10.48128/pisg-2025-70.1-01.

© Copyright by Wydział Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego & Autorzy

Artykuł opublikowany przez SCIENDO i objęty licencją Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License

Key words: public transport stop name, urbanonym, urban transport

WSTĘP

Nazewnictwo miejskie odgrywa ważną rolę dla onomastyki polskiej i stanowi przedmiot zainteresowania mikrotoponimii. Ze względu na swoją odrębność w stosunku do innych toponimów bywa ono zaliczane do toponimii miejskiej, plateonimii, urbonimii oraz hodonimii (Handke 1998a). Nazwy miejskie wyróżnia to, że stanowią one wspólny wytwór językowy społeczności, który pozostaje we wzajemnych relacjach ze swoimi twórcami oraz mieszkańcami (Handke 2011). Do istotnej grupy nazw miejskich niewątpliwie należą określenia przystanków komunikacyjnych. Przystanek komunikacji miejskiej to według różnych definicji „punkt zatrzymania pojazdów, w którym pasażer może rozpocząć lub zakończyć podróż określonym środkiem lokomocji” (Tomasik 2015, s. 230), „miej-

sce, na którym będzie się zatrzymywał środek transportowy na danej linii komunikacyjnej”¹ czy też „miejsce do wsiadania lub wysiadania pasażerów linii komunikacyjnych”².

Odwołując się do klasyfikacji K. Handke (1992; 1998a; 1998b), D. Kopertowskiej (2001) oraz Z. Zagórskiego (2001; 2002), A. Mysza (2015, s. 211) wyróżniła w przestrzeni miasta sześć klas obiektów obdarzanych nazwami własnymi: 1) nazwy komunikacyjne, do których zaliczyła: nazwy ulic, alej, rond, mostów, wiaduktów, tuneli, przystanków, dworców, stacji, lotnisk itp.; 2) nazwy obszarów zamieszkałych: dzielnic, części miasta, przedmieść, osiedli; 3) nazwy obszarów niezabudowanych naturalnych (lub częściowo przekształconych), w tym: a) lądowych: nazwy pól, pastwisk, błoni, bulwarów, łasków, górów itp.; b) wodnych: nazwy rzek, jezior, stawów, zbiorników; 4) nazwy miejsc wydzielonych sztucznie i zagospodarowanych przez człowieka: parków, ogrodów, ogródków działkowych, placów, rynków, cmentarzy, miejsc targowych, rekreacyjnych itp.; 5) nazwy budowli: charakterystycznych domów (z wykluczeniem nazw firmowych), pomników, figur, baszt, bram, fortów, wież, fontann, studni, obiektów sportowych (krytych pływalni, stoków narciarskich, stadionów) kościołów, karczem, młynów oraz 6) nazwy instytucji (handlowych, usługowych i produkcyjnych), nazwy obiektów edukacyjnych, leczniczych oraz kulturalno-rozrywkowych.

Nazwy przystanków, co wydaje się oczywiste, znalazły się w grupie nazw komunikacyjnych. Choć zostały one uwzględnione w klasyfikacji, nigdy nie były przedmiotem szczególnego zainteresowania polskich onomastów, a jedynie obiektem rozważań teoretycznych. K. Handke (2004) zwróciła uwagę, że zawsze mają one motywację realnoznaczeniową. W związku z tym zawierają historyczny proces tworzenia się nazwy (Arciszewska 2012). Są określeniami „swoistych, wyraźnie się wyodrębniających obiektów przestrzeni miejskiej, powtarzających już istniejące nazwy obiektów” (Nossek 2018, s. 135). Ich podstawową funkcją, podobnie jak w przypadku innych nazw miejscowych, jest identyfikacja danego obiektu (Dunaj 2017). Ta identyfikacja zaś dokonuje się przez wymienienie w nazwie innego obiektu charakterystycznego. Nazwy przystanków więc w pewien sposób pokazują, co w kwestii poruszania się po mieście może być istotne dla lokalnej społeczności. Najczęściej występują w formie zawierającej określenia innych obiektów, takich jak dworce, urzędy, ulice czy osiedla. Obserwacje pokazują jednak, że liczną grupę wśród nazw komunikacyjnych miejsc postojowych stanowią także takie, które zostały utworzone od nazw pospolitych³ lub je zawierające.

MATERIAŁ I METODY

Skutkiem wcześniej przywołanych obserwacji jest zainteresowanie zagadnieniem roli apelatywów użytych w nazwach przystanków komunikacyjnych, które uczyniono obiektem badań. Za przedmiot zainteresowania obrano nazewnictwo przystanków w Lublinie. Do decyzji o podjęciu badań tego obszaru przyczyniły się jasno określone i udostępnione publicznie zasady dotyczące roli nazw przystanków komunikacyjnych, świadczące o świadomości, jak ważny jest proces ich tworzenia⁴. W celu zba-

¹ Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie rozkładów jazdy, Dz.U. 2012, poz. 451.

² Regulamin nadawania i zmieniania nazw przystanków komunikacyjnych w sieci publicznego transportu zbiorowego na terenie miasta Poznania – chodzi o dokument obowiązujący na mocy zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania nr 910/2018/P (<https://bip.poznan.pl/bip/zarzadzenia-prezydenta/zarzadzenie-nr-910-2018-p,NT001531EE/>, dostęp: 02.01.2024).

³ Pojęcia tego używam w następującym znaczeniu: „wyraz lub ciąg wyrazów służący do identyfikacji grupy podobnych obiektów, a nie konkretnej osoby, zwierzęcia lub rzeczy” (WSJP PAN – <https://wsjp.pl/>, dostęp: 02.01.2023) stosując je wymiennie z apelatywem (łac. *nomina appellativa*), a także – w przypadku określeń jednowyrazowych – rzeczownikiem/wyrazem pospolitym.

⁴ Określenie zasad dotyczy nazw przystanków obecnie funkcjonujących w Lublinie.

dania tego zagadnienia podjęto się dokonania analizy, w której uwzględniono urbanonimy zarówno współczesne, jak i historyczne. Zaplanowano także wskazanie różnic między nazwami funkcjonującymi w kolejnych okresach.

Przystępując do badań, sformułowano następujące pytania badawcze:

- 1) Jak na przestrzeni lat zmieniały się nazwy lubelskich przystanków zawierające apelatywy?
- 2) Jakie czynniki historyczne i społeczne powodowały zmiany w nazewnictwie, a co wpływa na współczesne nazwy lubelskich przystanków?
- 3) W jakich nazwach funkcjonujących w przestrzeni miejskiej⁵ najczęściej występują *nomina appellativa*?
- 4) Do jakiej klasy można zaliczyć najpopularniejsze *nomina appellativa* występujące w nazwach przystanków komunikacji miejskiej?

Do rozwiązania powyższych problemów badawczych, wykorzystano *Wykaz zmian nazw przystanków w latach 1993–2011* (udostępniony na stronie internetowej Lubelskich autobusów i trolejbusów⁶). Materiał rozszerzono o obecnie obowiązujące nazwy przystanków komunikacji w Lublinie na podstawie rozkładu jazdy zamieszczonego na portalu Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie⁷. Na podstawie wyekscerpowanych danych przygotowano statystyczne zestawienie zawierające informacje na temat procentowego udziału apelatywów w nazwach przystanków komunikacyjnych. W wykazie uwzględniono zmiany zachodzące w różnych okresach, stąd na rycinach podano liczbę w ustalonych latach lub przedziałach czasowych.

ANALIZA NAZW WŁASNYCH W NAZWACH LUBELSKICH PRZYSTANKÓW KOMUNIKACYJNYCH

Lublin to miasto o powierzchni 147,45 km². Liczba mieszkańców przekracza 330 tys.⁸ Komunikacja miejska w Lublinie funkcjonuje od 1912 r. W tym roku na ulice wyjechały pierwsze autobusy. Już pod koniec XIX w. rozpoczęto budowę torów mających stanowić podstawę komunikacji tramwajowej, która została jednak przerwana z powodu wybuchu I wojny światowej. Po zakończeniu konfliktu powrót do tych działań uniemożliwiał z kolei brak elektrowni miejskiej. Po jej powstaniu Lublin doznał kryzysu gospodarczego, który także nie pozwalał na takie inwestycje. Później plany budowy sieci tramwajowej pokrzyżował wybuch II wojny światowej. Do pomysłu tworzenia trakcji tramwajowej wracano jeszcze kilkakrotnie, jednak ostatecznie zamiast tego zdecydowano się na wybór trolejbusów jako środków transportu. Od tamtej pory trolejbusy są charakterystycznym elementem Lublina, chociaż w mieście funkcjonuje również komunikacja autobusowa⁹. Obecnie Sieć Lubelskiej Komunikacji Miejskiej tworzy 63 linii miejskiej komunikacji zbiorowej: 50 linii autobusowych oraz 13 linii trolejbusowych. Linie obsługiwane są przez trzech przewoźników¹⁰.

Zmiany zachodzące w mieście początkowo wpływały przede wszystkim na zwiększenie liczby przystanków komunikacyjnych. W ostatnich latach przystanków nie tylko przybywa, lecz także ubywa. W 2023 r., kiedy przeprowadzano badania, ich liczba wynosiła 1299. Wiele przystanków jest przenoszonych się w inne miejsce, co również skutkuje zmianą ich nazwy.

⁵ Wymienionych przez A. Myszkę (2015) i przywołanych powyżej.

⁶ <https://lubus.info/> (dostęp: 27.12.2023).

⁷ <https://mpk.lublin.pl/> (dostęp: 30.12.2023).

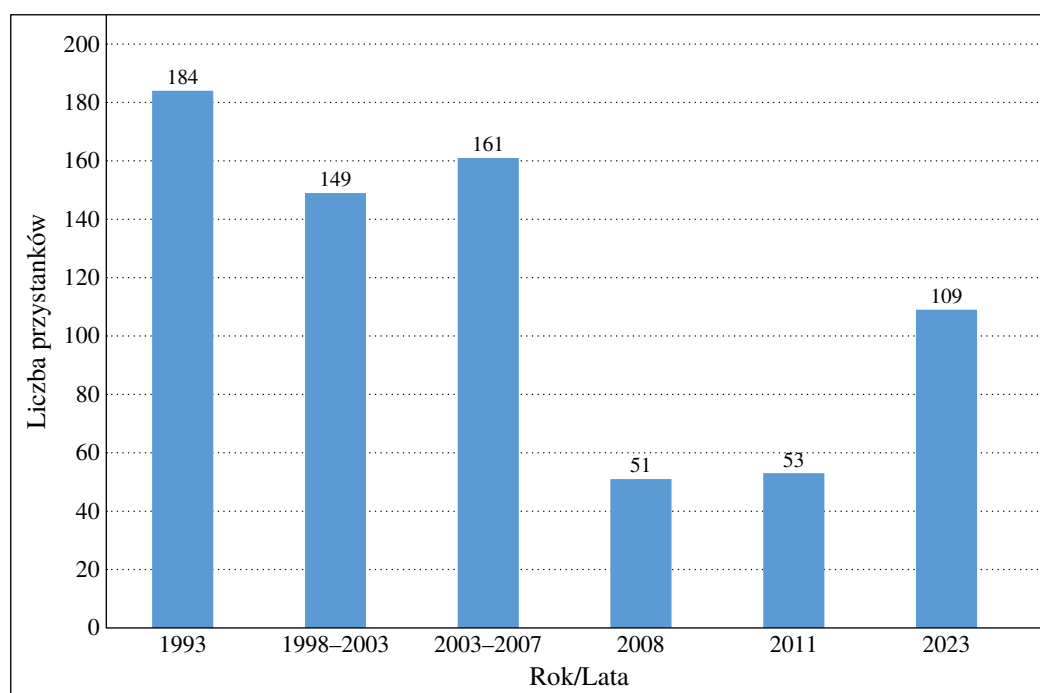
⁸ <https://stat.gov.pl/> (dostęp: 15.01.2024).

⁹ https://mpk.lublin.pl/index.php?id_site=30&id=100 (dostęp: 20.03.2025).

¹⁰ <https://zitkov.kielce.eu/> (dostęp: 27.12.2023).

Jak wskazano wyżej, przedmiot zainteresowania stanowią nazwy pospolite. *Nomina appellativa*, wchodząc w skład nazwy przystanku komunikacji miejskiej, stają się elementem *nomina propria*. Obiektem badań są zatem motywowane odapelatywnie, ale jednak nazwy własne, które wobec tego można analizować w podobny sposób jak inne nazwy należące do tej grupy. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że specyfika występujących w nich elementów pochodzących od nazw pospolitych powoduje, że wiele nazw zawiera te same rzeczowniki pospolite, np. *kościół*, *szkoła*, *szpital*, itd. Odnoszą się one do charakterystycznych obiektów. W związku z tą powtarzalnością składników nazw przystanków można dokonać analizy statystycznej prezentującej frekwencję ich użycia, co pozwala na ukazanie, do jakiego rodzaju obiektów odnoszą się najczęściej twórcy nazw. Nazwy pospolite występujące w nazwach przystanków komunikacyjnych można też pogrupować tworząc klasy obiektów na wzór tych wyróżnionych wśród nazw własnych.

Na podstawie sporządzonego zestawienia (ryc. 1) można zauważyć, że apelatywy odgrywały największą rolę w nazwach pierwszych – utworzonych po reformie – przystanków. Późniejsze dane procentowe pokazują, że w kolejnych latach traciły one na znaczeniu. Nadal jednak stanowiły grupę określeń pozwalających pasażerom na lepszą orientację w przestrzeni miejskiej. Od lat 90. XX w. wśród nazw zawierających *nomina appellativa* szczególnie duże znaczenie mają pewne obiekty, których nazwy – pomimo zachodzących zmian – występują także w następnych wykazach przystanków.

Ryc. 1. Liczba przystanków zawierających w nazwie apelatywy

Źródło: opracowanie własne.

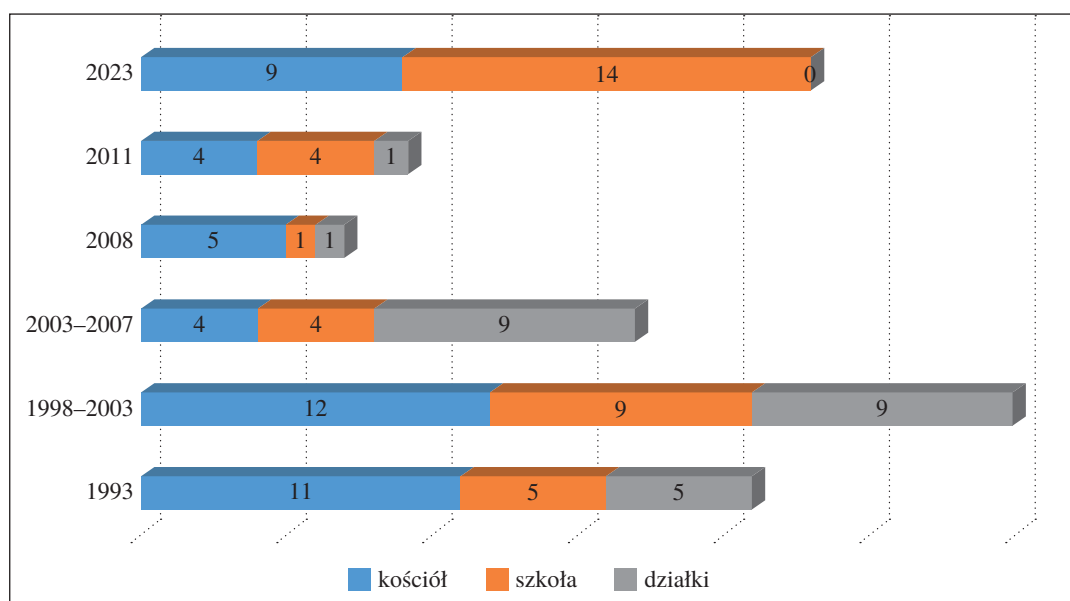
Fig. 1. Number of stops containing appellatives in their names

Source: own elaboration.

Wśród nazw funkcjonujących przed reformą w latach 90. wskazać można wiele takich, które uznaje się czasem za dziwne, czasem za śmieszne, a czasem po prostu trochę mylące. Niektóre z nich są dziś zupełnie niezrozumiałe dla użytkowników komunikacji, np. *Nowy Świat – WCH* czy *Natęczowska – za linią wysokiego napięcia*. Za mylącą uznano m.in. nazwę obecnego przystanku *Dulęby 02*,

który niegdyś nazywał się *Droga Męczenników Majdanka – Pogodna*. Odnotowano także przystanek nazwany *Rumcajs*¹¹.

W 1993 r. największy odsetek stanowiły nazwy przystanków zawierające nazwy firm, placówek edukacyjnych, oświatowych, kulturalnych (ponad 52%). Obiektami, których określenia pojawiły się w największej liczbie nazw przystanków, były: *kościół*, *piekarnia*, *jednostka wojskowa*, *sklepy*, *działki*, *szkoła* oraz *szpital*. Zmiany liczebności najczęściej występujących w nazwach przystanków nazw pospolitych można prześledzić na znajdujących się poniżej ryc. 2, 3 i 4. Na podstawie mniej popularnych urbanonimów widać, że użyte nazwy pospolite mają postać zarówno jedno-, jak i wielowyrzową. Ich repertuar jest też dużo większy niż w późniejszych latach, co przekłada się na ogólną liczebność. W sumie apelatywy wystąpiły w 184 nazwach przystanków (tabela 1).

Ryc. 2. Liczebność najpopularniejszych nazw pospolitych występujących w nazwach przystanków w kolejnych okresach

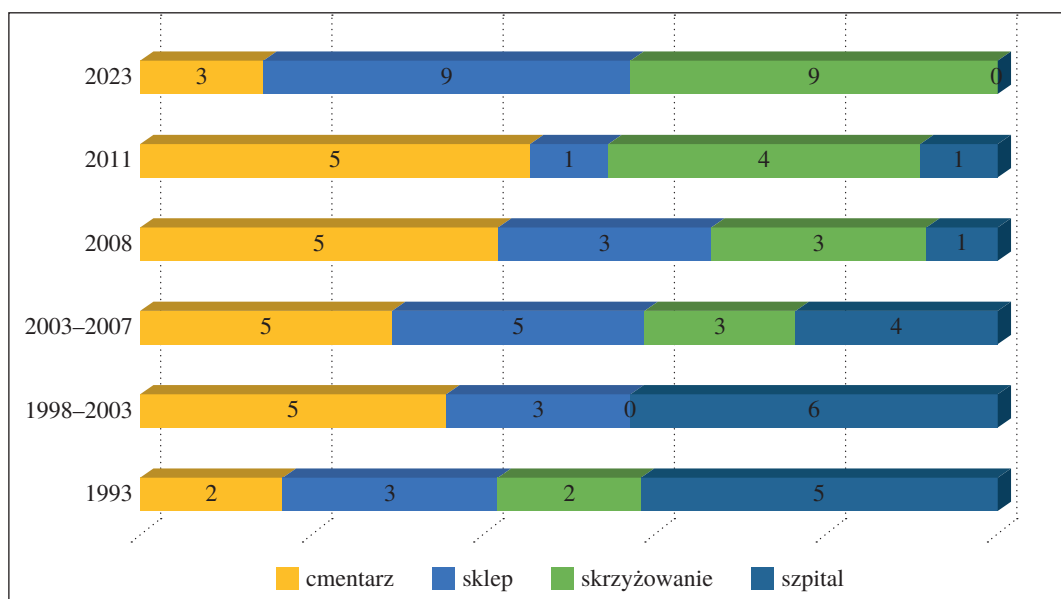
Źródło: opracowanie własne.

Fig. 2. The number of the most popular common names appearing in the names of stops in the periods used
Source: own elaboration.

Poza wieloelementową strukturą, uwagę zwracają nazwy przystanków zawierające określenia obiektów występujące nie w formie rzeczowników, lecz wyrażen przyimkowych, takich jak: *przed wiaduktem* czy *za tunelem*. W pojedynczych nazwach przystanków odnotowano także inne połączenia wyrazowe: *przed tunelem*, *pod tunelem*, *za wiaduktem*, *za lasem*, *przed lasem* oraz *przy pomniku*. Przykłady tych nazw również podano w tabeli 1.

Już na podstawie kilku wybranych przykładów widać, że wśród toponimów odnoszących się do przystanków zawierających określenia pospolite obowiązujących od 1993 r. dominują takie, którym „towarzyszą” nazwy ulic, stanowią one około 96%. Jak zmieniał się procentowy udział nazw towarzyszących nazwom pospolitym w nazwach przystanków można prześledzić na ryc. 5. Sporadycznie

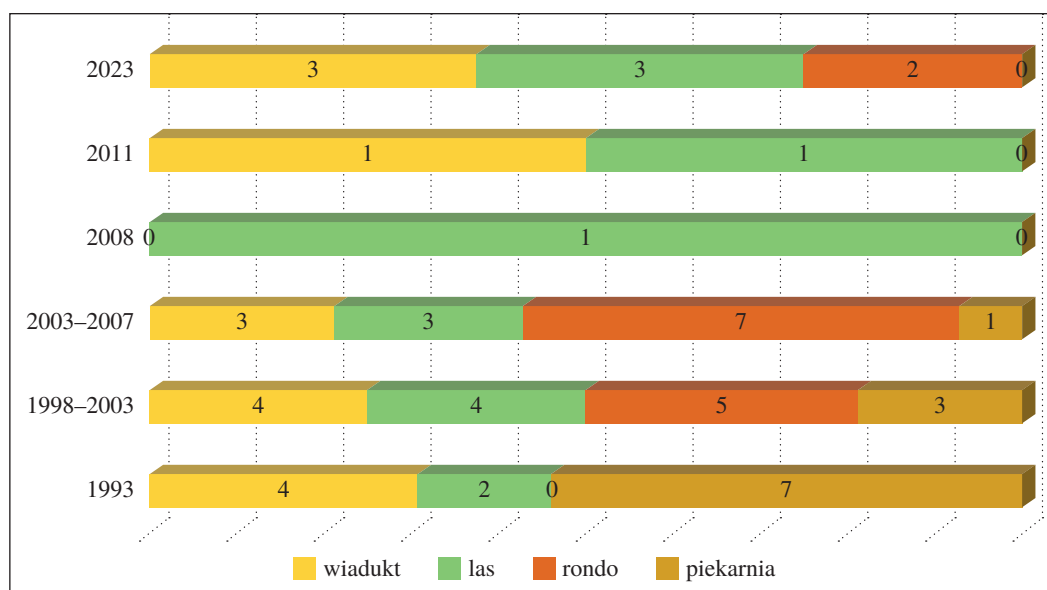
¹¹ <https://www.lubus.info/index.php/artykuly/14-artykuly-komunikacyjne/102-przystanki-zmiany-nazw-i-lokalizacji> (dostęp: 27.12.2023).

Ryc. 3. Liczebność najpopularniejszych nazw pospolitych występujących w nazwach przystanków w kolejnych okresach

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 3. The number of the most popular common names appearing in the names of stops in the periods used
Source: own elaboration.

Ryc. 4. Liczebność najpopularniejszych nazw pospolitych występujących w nazwach przystanków w kolejnych okresach

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 4. The number of the most popular common names appearing in the names of stops in the periods used
Source: own elaboration.

Tabela 1. Przykłady nazw przystanków zawierających nazwy pospolite w 1993 r.**Table 1.** Examples of bus stop names containing common names in 1993

Nazwa pospolita / <i>Common Noun</i>	Przykłady / <i>Examples</i>
kościół	<i>Północna – kościół</i>
piekarnia	<i>Kunickiego – piekarnia</i>
jednostka wojskowa	<i>Kruczkowskiego – jednostka wojskowa</i>
sklepy	<i>Koryznowej – sklepy</i>
działki	<i>Krochmalna – działki</i>
szkoła	<i>Lwowska – szkoła</i>
szpital	<i>Kruczkowskiego – szpital</i>
apteka	<i>Kunickiego – apteka</i>
parking	<i>Zana – parking</i>
centrala telefoniczna	<i>Armii Krajowej – centrala telefoniczna</i>
wiata	<i>Metalurgiczna – wiata</i>
pawilony	<i>Kruczkowskiego – pawilony</i>
cmentarz	<i>Lipowa – cmentarz</i>
skrzyżowanie	<i>Dąbrowica – skrzyżowanie</i>
poczta	<i>Długa – poczta</i>
górką	<i>Elizówka – górką</i>
kładka	<i>Armii Krajowej – kładka</i>
stacja trafo	<i>Diaamentowa – stacja trafo</i>
dom opieki	<i>Popiełuszki – dom opieki</i>
las	<i>Konopnica – las</i>
park	<i>Wolska – park</i>
punkt kontroli	<i>Mełgiewska – punkt kontroli</i>
sklep	<i>Koryznowej – sklep</i>
skarpa	<i>Nadbystrzycka – skarpa</i>
przed tunelem	<i>Kunickiego – przed tunelem</i>
pod tunelem	<i>Północna – pod tunelem</i>
przed wiaduktem	<i>Rataja – przed wiaduktem</i>
za wiaduktem	<i>Rataja – za wiaduktem</i>
przed lasem	<i>Osmolicka – przed lasem</i>
za lasem	<i>Osmolicka – za lasem</i>
przy pomniku	<i>Zana – przy pomniku</i>

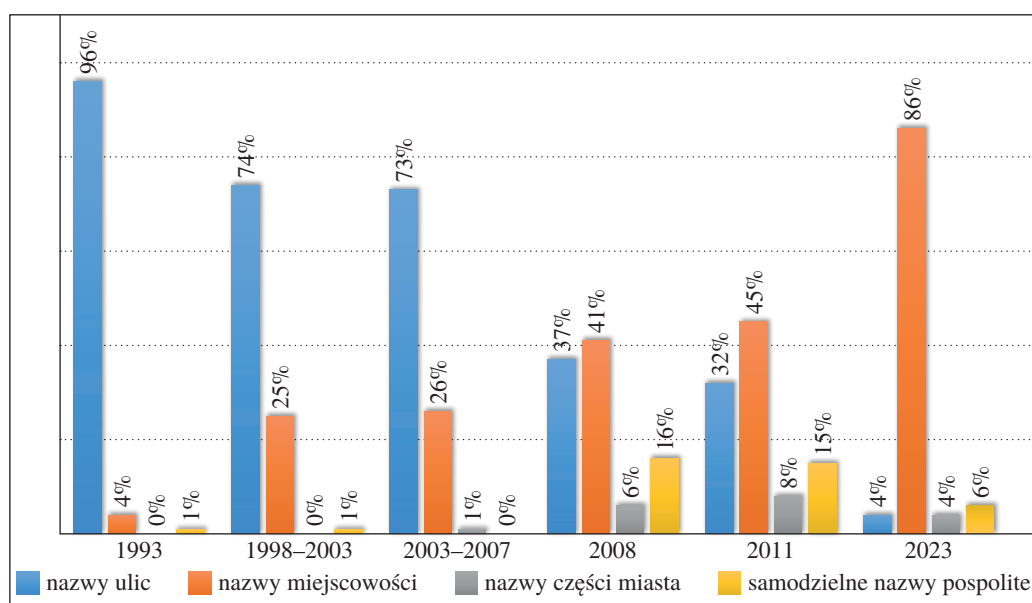
Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

(około 4%) wystąpiły połączenia nazwy pospolitej i nazwy miejscowości¹² oraz określenia zawierające tylko apelatyw odnoszący się do obiektu (1%).

Po zmianach wprowadzonych w 1998 r. klasa nazw firm, placówek edukacyjnych, oświatowych, kulturalnych nadal najliczniej występowała w określeniach komunikacyjnych miejsc postojowych i stanowiła około 53%. W tym roku zniknęły określenia zawierające wyrażenia przyimkowe. Wśród

¹² W nazwach przystanków pojawiają się nazwy miejscowości sąsiadujących z Lublinem, ponieważ komunikacja obejmuje aglomerację miejską, a nie tylko samo miasto.

Ryc. 5. Nazwy towarzyszące określeniom pospolitym

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 5. Names occurring with common terms

Source: own elaboration.

najczęściej używanych apelatywów pozostały rzeczowniki: *kościół, działki, szkoła, szpital, cmentarz*, które odnotowano m.in. w nazwach wymienionych w tabeli 2. Procent nazw przystanków zawierających określenia pospolite zmniejszył się do 20. Znacznie węższy stał się także repertuar rzeczowników wykorzystywanych w nazwach. Poza przywołanymi wyżej rzeczownikami określeniami pospolitymi występującymi w nazwach przystanków w latach 1998–2003 były także: *cmentarz, rondo, las, wiadukt, piekarnia, sklep, dworzec PKP, granica miasta, most, parking, skład buraków* oraz *zamek*. Również w tym okresie przeważały pospolite nazwy jednowyrazowe. Nadal najczęściej występowały one z nazwami ulic (74%), ale liczne były także połączenia z nazwami miejscowości (25%). Podobnie tylko pojedyncze określenia pospolite występowały samodzielnie, a nazwy przystanków były równe pospolitej nazwie obiektu.

W 2003 r. reforma systemu komunikacji spowodowała, że procentowy udział tej grupy był nieco mniejszy i wynosił nieco ponad 45,5%. W tym okresie, w którym zmieniono nazwy przystanków komunikacyjnych, nastąpił powrót określeń przyimkowych, takich jak: *przed kościołem, przed wiaduktem, przed stacją paliw, za wiaduktem, przed skrzyżowaniem, przed pętlą, za pętlą, przed skrzyżowaniem, za skrzyżowaniem*. Zostały one użyte w nazwach przystanków, których przykłady znajdują się w tabeli 3. Do najczęściej używanych apelatywów występujących w określeniach przystanków w tym okresie – podobnie jak w poprzednim – można zaliczyć rzeczowniki: *szkoła, kościół, działki*, które wystąpiły m.in. w połączeniach: *Wygodna – szkoła, Krężnicka – kościół, Uniszowice – działki*. Repertuar nazw zawierających *nomina appellativa* w tym czasie zwiększył się z 16 do 20¹³. Przykładami przystanków je zawierających są toponimy, które również wymieniono w tabeli 3. W tym przedziale czasowym nadal najwięcej było nazw przystanków zawierających poza rzeczownikiem pospolitym nazwę ulicy (73%), mniejszą liczbę stanowiły połączenia z nazwami miejscowości (26%), a tylko kilka apelatywów wystąpiło w zestawieniu z nazwą części miasta (1%).

¹³ Liczby odnoszą się do repertuaru, w którym uwzględnione są apelatywy użyte przynajmniej w dwóch nazwach przystanków komunikacyjnych, przedstawionego dla poszczególnych lat w tabelach nr 4–9.

Tabela 2. Przykłady nazw przystanków zawierających nazwy pospolite w 1998 r.**Table 2.** Examples of bus stop names containing common names in 1998

Nazwa pospolita / <i>Common Noun</i>	Przykłady / <i>Examples</i>
kościół	<i>Kunickiego – kościół</i>
działki	<i>Zbożowa – działki</i>
szkoła	<i>Kosmowskiej – szkoła</i>
szpital	<i>Biernackiego – szpital</i>
cmentarz	<i>Lipowa – cmentarz</i>
rondo	<i>Smorawińskiego – rondo</i>
las	<i>Osmolicka – las</i>
wiadukt	<i>Filaretów – wiadukt</i>
piekarnia	<i>Natalin – piekarnia</i>
sklep	<i>Zemborzyce – sklep</i>
dworzec PKP	<i>Plac Dworcowy – dworzec PKP</i>
granica miasta	<i>Krężnicka – granica miasta</i>
most	<i>Zabytkowa – most</i>
parking	<i>Szymonowica – parking</i>
skład buraków	<i>Kasprowicza – skład buraków</i>
zamek	<i>Unii Lubelskiej – zamek</i>

Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

Za przełomowy pod względem rozwoju komunikacji można uznać rok 2008, w którym powstały zespoły przystankowe. Są to najczęściej dwa przystanki zlokalizowane naprzeciwko siebie lub kilka przystanków rozmieszczonych wokół skrzyżowania, placu lub dworca. Ich utworzenie skutkowało tym, że wszystkie przystanki w rejonie mają taką samą nazwę, pochodzącą od przecznicy lub budynku. Wcześniej dwuczłonową nazwę przystanku stanowiła nazwa ulicy, przy której się znajdował oraz (podobnie jak teraz) nazwa przecznicy lub obiektu (Krawczyk 2009).

W 2008 r. nastąpiły zmiany komunikacyjne, które znacząco wpłynęły na nazewnictwo przystanków. Grupa toponimów zawierających określenie pospolite istotnie się zmniejszyła i w tym czasie stanowiła jedynie 7%. Swoją rolę jeszcze bardziej zwiększyła wtedy klasa nazw firm, placówek edukacyjnych, oświatowych i kulturalnych. Stanowiły one niemal 65% wszystkich. Repertuar rzeczowników pospolitych wykorzystywanych w nazwach przystanków został ograniczony do ośmiu następujących: *cmentarz*, *kościół*, *sklep*, *skrzyżowanie*, *chłodnia*, *hurtownia*, *most* oraz *zespół szkół*. Zostały one użyte m.in. w nazwach, które wymieniono w tabeli 4. Po reformie w 2008 r. zmieniły się proporcje połączeń z innymi rodzajami nazw. Największy odsetek w tym okresie stanowiły zestawienia określeń pospolitych z nazwami miejscowości (41%), nieco mniej było powiązań z nazwami ulic (37%). 16% apelatywów zostało użytych samodzielnie jako nazwy przystanków, 6% utworzono przez połączenie z nazwą części miasta.

Zmiany w komunikacji, które wprowadzono w 2011 r., nie wpłynęły istotnie na nazewnictwo przystanków. Odsetek nazw przystanków zawierających określenia firm, placówek edukacyjnych, oświatowych, kulturalnych wynosił wtedy około 62%. Urbanonimy zawierające określenia pospolite nadal stanowiły 7% wszystkich określeń miejsc przesiadkowych. Były one tworzone z użyciem dziewięciu rzeczowników pospolitych, przede wszystkim: *cmentarz*, *kościół*, *szkoła* oraz *skrzyżowanie*. Przykładami nazw przystanków obowiązujących w tym czasie, w których użyto określeń pospolitych, są połączenia wymienione w tabeli 5. Podobnie jak w 2008 r. największy procent stanowiły zestawie-

Tabela 3. Przykłady nazw przystanków zawierających nazwy pospolite w 2003 r.**Table 3.** Examples of bus stop names containing common names in 2003

Nazwa pospolita / <i>Common Noun</i>	Przykłady / <i>Examples</i>
szkoła	Wygodna – szkoła
kościół	Krężnicka – kościół
działki	Uniszowice – działki
rondo	Fabryczna – rondo
skrzyżowanie	Głuska – skrzyżowanie
cmentarz	Pszczela – cmentarz
granica miasta	Pszczela – granica miasta
sklep	Hempla – sklep
szpital	Kruczkowskiego – szpital
las	Konopnica – las
wiadukt	Smorawińskiego – wiadukt
most	Strojnowskiego – most
parking	Marina – parking
pawilony	Zana – pawilony
skarpa	Ruska – skarpa
skład drewna	Elizówka – skład drewna
stadion	Leszczyńskiego – stadion
zamek	Unii Lubelskiej – zamek
przed kościołem	Ćmiłów – przed kościołem
przed wiaduktem	Pszczela – przed wiaduktem
przed stacją paliw	Długie – przed stacją paliw
za wiaduktem	Rataja – za wiaduktem
przed skrzyżowaniem	Kozubszczyzna – przed skrzyżowaniem
przed pętlą	Wygodna – przed pętlą
za pętlą	Wygodna – za pętlą
przed skrzyżowaniem	Zemb. Podleśne – przed skrzyżowaniem
za skrzyżowaniem	Zemb. Podleśne – za skrzyżowaniem

Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

nia z nazwami miejscowości (45%), nieco mniej było powiązań z nazwami ulic (32%). 15% określeń miejsc przesiadkowych nazwano, używając jedynie rzeczowników pospolitych, a 8%, tworząc zestawienia z nazwami miejscowości.

Wykorzystany w badaniach *Wykaz zmian nazw przystanków* kończy spis przystanków obowiązujących w 2011 r. Uzupełniono więc go o aktualne w momencie prowadzenia badań informacje, czyli dane zawierające nazwy miejsc przesiadkowych z 2023 r. Na ich podstawie można zauważyć, że w przeciągu tych ponad dziesięciu lat znacznie zwiększyła się ogólna liczba przystanków, a co za tym idzie, ich nazw. Odsetek określeń zawierających apelatywy zmienił się jednak nieznacznie – z 7 do 8%. Repertuar użytych do ich tworzenia rzeczowników wynosił 20. Najwięcej nazw wciąż pochodziło z klas nazw firm i zawierało wyrazy: *szkoła*, *kościół* oraz *sklep*, które wykorzystano w połączeniach zamieszczonych w tabeli 6. Najwięcej nazw przystanków zawiera oprócz rzeczownika

Tabela 4. Przykłady nazw przystanków zawierających nazwy pospolite w 2008 r.**Table 4.** Examples of bus stop names containing common names in 2008

Nazwa pospolita / <i>Common Noun</i>	Przykłady / <i>Examples</i>
cmentarz	<i>Andersa – cmentarz</i>
kościół	<i>Ćmiłów – kościół</i>
sklep	<i>Zemborzyce Podleśne – sklep</i>
skrzyżowanie	<i>Zemborzyce Podleśne – skrzyżowanie</i>
chłodnia	<i>Motycz – chłodnia</i>
hurtownia	<i>Krężnica – hurtownia</i>
most	<i>Krężnica Jara – most</i>
zespół szkół	<i>Wojciechowska – zespół szkół</i>

Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

Tabela 5. Przykłady nazw przystanków zawierających nazwy pospolite w 2011 r.**Table 5.** Examples of bus stop names containing common names in 2011

Nazwa pospolita / <i>Common Noun</i>	Przykłady / <i>Examples</i>
cmentarz	<i>Andersa – cmentarz</i>
kościół	<i>Ćmiłów – kościół</i>
szkoła	<i>Konopnica – szkoła</i>
skrzyżowanie	<i>Konopnica – skrzyżowanie</i>
chłodnia	<i>Mełgiewska – chłodnia</i>
hurtownia	<i>Krężnica – hurtownia</i>
most	<i>Strojnowskiego – most</i>
przejazd	<i>Motycz Leśny – przejazd</i>
remiza	<i>Motycz Leśny – remiza</i>

Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

pospolitego nazwę miejscowości (86%)¹⁴. Znacznie mniej określić powstało wskutek motywacji jedynie odapelatywnej (6%), a także inspirowanych apelatywami i nazwami ulic (4%) oraz apelatywami i nazwami części miasta (4%).

Obecnie – zgodnie z opisem zamieszczonym na stronie ZDiTM w Lublinie¹⁵ – nazwy przystanków tworzone są od miejsc charakterystycznych znajdujących się w ich pobliżu. Szczególny nacisk kładzie się na wybór takiego obiektu, który ma być ważny, znany i stanowiący punkt orientacyjny dla pasażerów. Zgodnie z wcześniejszymi obserwacjami są to zatem: określenia zawierające nazwy własne: • ulic, np. *Ceramiczna*, • rond, np. *Rondo Kilara*, • osiedli, np. *Os. Szymanowskiego*, • placów, np. *Plac Wolności*, a także • obiektów użyteczności publicznej, np. *Dworzec Główny PKP*. W związku ze sformułowanym wcześniej celem badawczym, zostaną one pominięte w dalszej części jako motywowane odtoponimicznie, a w analizie uwzględnione będą jedynie nazwy przystanków zawierające apelatywy.

¹⁴ Są to nazwy miejscowości sąsiadujących z Lublinem. Prawdopodobnie duża liczebność tego typu nazw wynika z rozwoju komunikacji i rozszerzenia jej na całą aglomerację. Użycie nazwy miejscowości pozwala na orientację, że dana linia wykracza poza miasto.

¹⁵ <https://zdtm.lublin.eu/pl/rozklady/przystanki> (dostęp: 24.03.2025).

Tabela 6. Przykłady nazw przystanków zawierających nazwy pospolite w 2023 r.**Table 6.** Examples of bus stop names containing common names in 2023

Nazwa pospolita / <i>Common Noun</i>	Przykłady / <i>Examples</i>
szkoła	<i>Ciecierzyn-szkoła</i>
kościół	<i>Rudnik – kościół</i>
sklep	<i>Majdan Krasieniński – sklep</i>
skrzyżowanie	<i>Sobianowice – skrzyżowanie</i>
remiza	<i>Kawka – remiza</i>
cmentarz	<i>Panieńszczyzna – cmentarz</i>
las	<i>Charlęz – las</i>
stacja paliw	<i>Jabłonna – stacja paliw</i>
stolarnia	<i>Długie – stolarnia</i>
wiadukt	<i>Kalinówka – wiadukt</i>
fabryka	<i>Jacków – fabryka</i>
hotel	<i>Motycz – hotel</i>
kapliczka	<i>Płusowice – kapliczka</i>
masarnia	<i>Wólka-masarnia</i>
ośr. zdrowia	<i>Kolonia Dąbrowica – ośr. zdrowia</i>
przejazd	<i>Kozubszczyzna – przejazd</i>
rondo	<i>Kolonia Świdnik Mały – rondo</i>
stadion	<i>Świdnik – stadion</i>
stawy	<i>Uniszowice – stawy</i>
zajazd	<i>Płusowice Drugie – zajazd</i>

Źródło: opracowanie własne.

Source: own elaboration.

Analiza wybranych przystanków i ich nazw obowiązujących na przestrzeni lat pozwala na obserwowanie zmian roli różnych obiektów miejskich. Jednym z przykładów jest miejsce zatrzymania środków komunikacji nazwane *Konopnica – przed wiaduktem* i określane w ten sposób aż do 2011 r. (z wyjątkiem lat 1998–2003, w których odstąpiono od nazw przyimkowych), kiedy przemianowano je na *Konopnica – kościół*. Inną egzemplifikację przemian stanowi nazwa przystanku *Kunickiego – szkoła podstawowa*, która została skrócona do formy *Kunickiego – szkoła*. W 2008 r. ten punkt zatrzymania pojazdów komunikacji miejskiej przemianowano na określenie *Wyścigowa*, a w 2011 na *Kraszewskiego*. Z kolei określenie zawierające wyrażenie przyimkowe *Krężnicka – za zakrętem* zostało przekształcone w nazwę *Krężnicka – zakręt*, która w kolejnych latach została zastąpiona określeniem *Krężnicka – hurtownia*. Inny przystanek również motywowany od nazwy tej ulicy: *Krężnicka – przejazd PKP*, który został utworzony w 1993 r., także zmieniał nazwę. W 1998 r. został przemianowany na *Krężnicka – sklep*, a w tym samym czasie w innym miejscu powstało nowe miejsce zatrzymywania się pojazdów komunikacyjnych, które otrzymało nazwę *Krężnicka – przejazd PKP*. W 2011 r. oba przystanki przemianowano na krótszą wersję *Krężnicka – przejazd* i dla odróżnienia nadano numery 01 i 02¹⁶. Inny przystanek także zawierający wyrażenie przyimkowe *Rataja – za wiaduktem* też dwukrotnie zmieniał nazwę, najpierw na *Rataja – wiadukt*, później na *Rataja*.

¹⁶ Inne nazwy przystanków również zawierają numery, które jednak w toku analizy nie zostały uwzględnione, ponieważ przedmiot zainteresowania stanowią nazwy pospolite. Na te zaś zwrócono uwagę jako na przykład zmieniającego się nazewnictwa i lokalizacji przystanków.

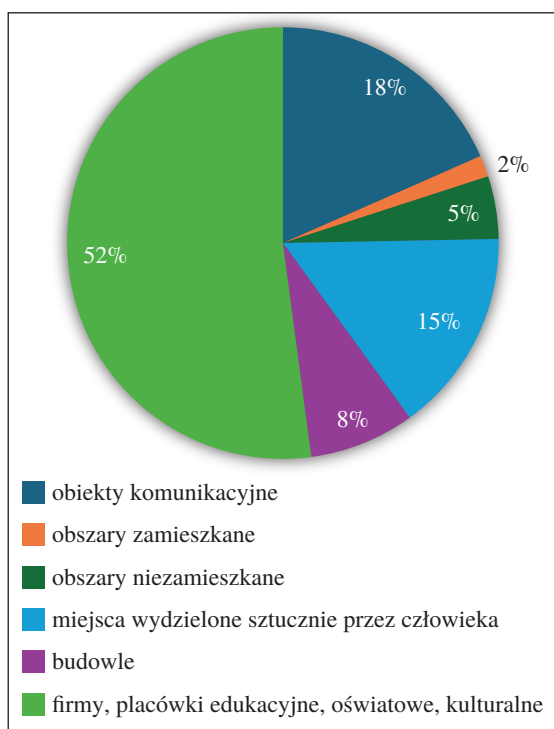
Określeniem przystanku motywowanym odapelatywnie od połączenia wyrazowego odnoszącego się do obiektu miejskiego była utworzona w 1993 r. nazwa *Kruczkowskiego – jednostka wojskowa*. W tej formie obowiązywała jednak jedynie do 1998 r., kiedy punkt został przemianowany na *Kruczkowskiego – wojsko*. Natomiast od 2011 r. przystanek funkcjonuje jako *Kruczkowskiego 01*, co jest przykładem tendencji do usuwania apelatywów z nazw tego typu obiektów. Podobnie postąpiono w przypadku miejsca zatrzymania środków transportu miejskiego, któremu w 2003 r. nadano określenie *Grottgera – teatr*. Już od 2008 r. funkcjonuje on pod nazwą *Grottgera 01*. Jeszcze inne przykłady tendencji do zmniejszania nazw zawierających apelatywy stanowią nazwy: *Szymonowica – parking* przekształcona na *Szymonowica*, a także: *Zorza – skrzyżowanie* skrócona do formy *Zorza*. W niewiele przypadkach mamy do czynienia z dopisaniem apelatywu odnoszącego się do obiektu miejskiego. Takim wyjątkiem jest przystanek *Wojciechowska*, który w latach 1993–2003 funkcjonował pod nazwą *Wojciechowska – początkowy*. Przymiotnik usunięto w wyniku zmian wprowadzonych w 2003 r., a dodanie określenia pospolitego nastąpiło w 2008 r., kiedy jego nazwa została przekształcona na *Wojciechowska – zespół szkół*.

Analizowane nazwy pospolite można pogrupować na wzór klasyfikacji opracowanej przez A. Myszkę (2015) i przywołanej we wstępie. Jak zaznaczono, odnosi się ona do propriów, nie zaś apelatywów, które stanowią przedmiot zainteresowania. Jednakże wyróżnione przez autorkę grupy obiektów mogą zostać określone również nazwą pospolitą, co jest widoczne w przestrzeni miejskiej. Nazwy te zaś stanowią część analizowanych połączeń wyrazowych odnoszących się do przystanków komunikacyjnych. W związku z tym przywołana klasyfikacja może zostać wykorzystana także do pogrupowania wymienionych wcześniej przeze mnie apelatywów.

Dokonany zgodnie z nią podział pozwolił na ustalenie proporcjonalnego udziału każdej z grup w kolejno analizowanych okresach. Ich zestawienie zaprezentowano na ryc. od 6 do 11. Na podstawie ryc. 6 można stwierdzić, że w 1993 r. największy odsetek stanowiły nazwy przystanków zawierające nazwy firm, placówek edukacyjnych, oświatowych, kulturalnych (ponad 52%). Do tej grupy zaliczono m.in. apelatywy: *apteka*, *biblioteka*, *kościół*. W tym okresie wiele przystanków funkcjonowało pod nazwą zawierającą rzeczownik pospolity: *sklep*, *szkoła* czy *szpital*. Po zmianach wprowadzonych w 1998 r. ta klasa nadal najliczniej występowała w określeniach komunikacyjnych miejsc postojowych i stanowiła około 53% (ryc. 7). W tym okresie wiele przystanków funkcjonowało pod nazwą zawierającą rzeczownik pospolity: *sklep*, *szkoła* czy *szpital*. W 2003 r. reforma systemu komunikacji spowodowała, że procentowy udział tej grupy był nieco mniejszy i wynosił nieco ponad 45,5% (ryc. 8). W tym czasie do nazwania przystanku wykorzystywano m.in. określenia: *przedszkole*, *przychodnia*, *sąd*. W 2008 r. znów zwiększyła się rola tej klasy obiektów określonych przez *nomina appellativa*. Stanowiły one niemal 65% wszystkich nazw obiektów (ryc. 9). Jak zaznaczono wyżej, w tym okresie zmniejszył się repertuar używanych nazw pospolitych. Przystanki funkcjonowały jednak pod nazwą zawierającą określenia obiektów, takie jak: *hotel*, *fabryka* czy *uniwersytet*. W roku 2011 nazwy przystanków zawierające określenia firm, placówek edukacyjnych, oświatowych, kulturalnych stanowiły około 62% (ryc. 10). W tym roku obowiązywały m.in. takie, które powstały z połączenia z rzeczownikiem *drukarnia*, *ortopedia* czy *remiza*. Wśród najnowszych przystanków funkcjonujących w 2023 r. również największą grupę stanowią określenia zawierające tego typu apelatywy, których udział wynosi 59% (ryc. 11), np.: *klub jeździecki*, *ośrodek zdrowia*, *skansen*.

WNIOSKI

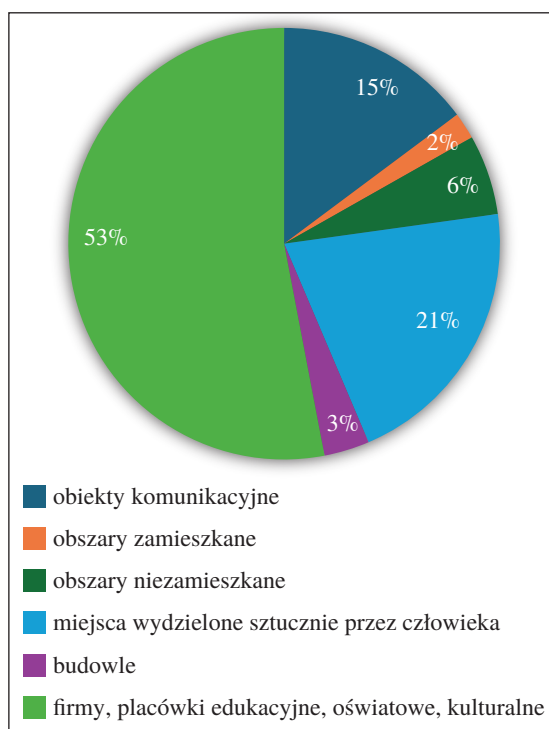
Przeprowadzone badania i poczynione w ich ramach obserwacje potwierdzają, że motywacja odapelatywna jest szczególnie istotna w procesie tworzenia nazw przystanków. Wykorzystane w nich określenia pospolite odnoszą się do charakterystycznych obiektów, a ich użycie pomaga w orientacji

Ryc. 6. Klasy obiektów określonych nazwami pospolitymi w nazwach przystanków w roku 1993

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 6. Classes of objects defined by common names in stop names in 1993
Source: own elaboration.

Ryc. 7. Klasy obiektów określonych nazwami pospolitymi w nazwach przystanków w latach 1998–2003

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 7. Classes of objects defined by common names in stop names in 1998–2003
Source: own elaboration.

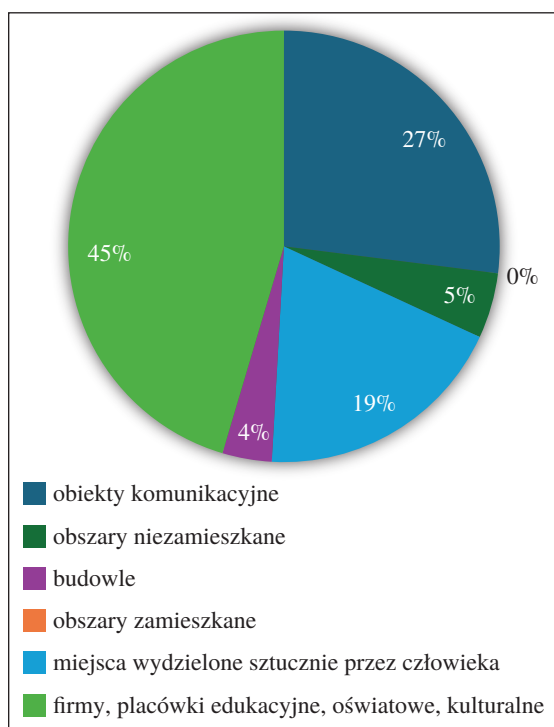
w mieście. Najczęściej używanymi są nazwy firm, sklepów, obiektów oświatowych i kulturalnych, takich jak: *szkoła, kościół, sklep*. Badania pozwalają na wyciągnięcie wniosków i odpowiedzi na sformułowane pytania problemowe.

- 1) Na początku funkcjonowania lubelskiej komunikacji dominowały połączenia nazw pospolitych z nazwami ulic. Wśród obecnie obowiązujących nazw przystanków inspirowanych apelatywami występuje najwięcej połączeń określeń pospolitych z nazwą miejscowości.

Opisane zmiany pokazują, że w całym okresie funkcjonowania lubelskiej komunikacji, różne obiekty miejskie odgrywały na tyle dużą rolę, że można je było wykorzystać w nazwie przystanku jako obiekt charakterystyczny i dzięki temu orientacyjny dla użytkowników publicznych środków transportu. Prawdopodobnie czasem jednak wybierano miejsce tylko różniące się od innych. Na podstawie przykładów widać, że czasem nazwy rozszerzano lub skracano. W niektórych sytuacjach jednak użyte określenie pospolite zmieniano na inne.

- 2) Zmiany zachodzące w nazwach przystanków są niewątpliwie znakiem czasu i przeobrażeń Lublina. W pierwszej połowie lat 90. XX w. zwiększyła się liczba placówek handlowych, pojawiły się placówki wielkopowierzchniowe, a także duże galerie i centra (Kociuba 2011). Znalazło to swoje odzwierciedlenie w nazwach przystanków, które zawierały w tym czasie leksem *sklepy*.

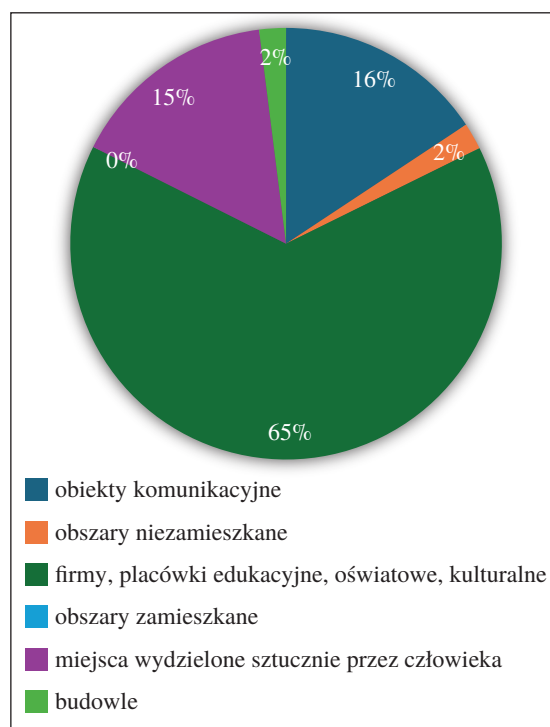
W 1998 r. z nazw przystanków zniknęło połączenie wyrazowe *jednostka wojskowa*, co wynikało z likwidacji terenów wojskowych związanej z reorganizacją struktur Wojska Polskiego (Kociuba 2011, s. 316). Znakiem zmian i rozwoju jest także likwidacja centrali telefonicznych, co również

Ryc. 8. Klasy obiektów określonych nazwami pospolitymi w nazwach przystanków w latach 2003–2007

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 8. Classes of objects defined by common names in stop names in 2003–2007
Source: own elaboration.

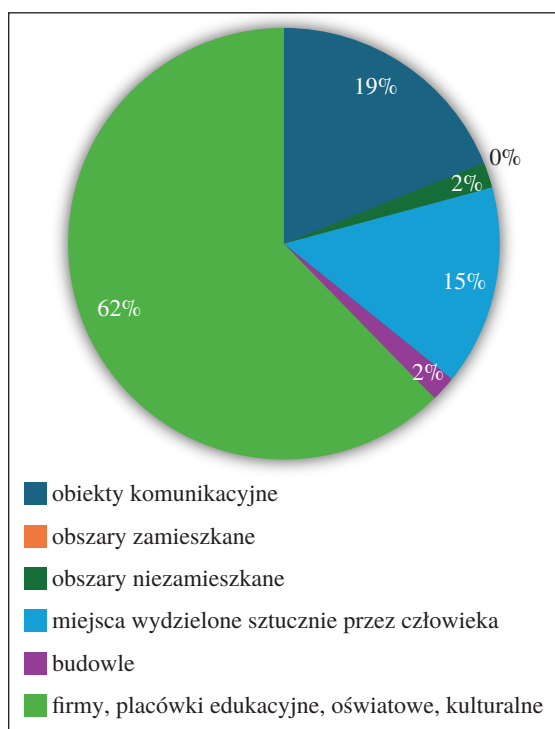
Ryc. 9. Klasy obiektów określonych nazwami pospolitymi w nazwach przystanków w roku 2008

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 9. Classes of objects defined by common names in stop names in 2008
Source: own elaboration.

widać w nazwach przystanków, które straciły ten element nazwy. W nazewnictwie odzwierciedla się też rozwój budownictwa, szczególnie placówek edukacyjnych (Kociuba 2011, s. 277). Wskutek tego zwiększyła się liczba przystanków zawierających rzeczowniki pospolite, takie jak: *szkoła* czy *zespół szkół*. W nazwach przystanków komunikacyjnych można też obserwować rolę różnych dziedzin wytwórczych i gospodarczych. O zmianach w nich zachodzących świadczą określenia zawierające jednostki, takie jak: *fabryka*, *fabryka opakowań*, *fabryka wag* czy też *skład buraków* oraz *skład drewna*.

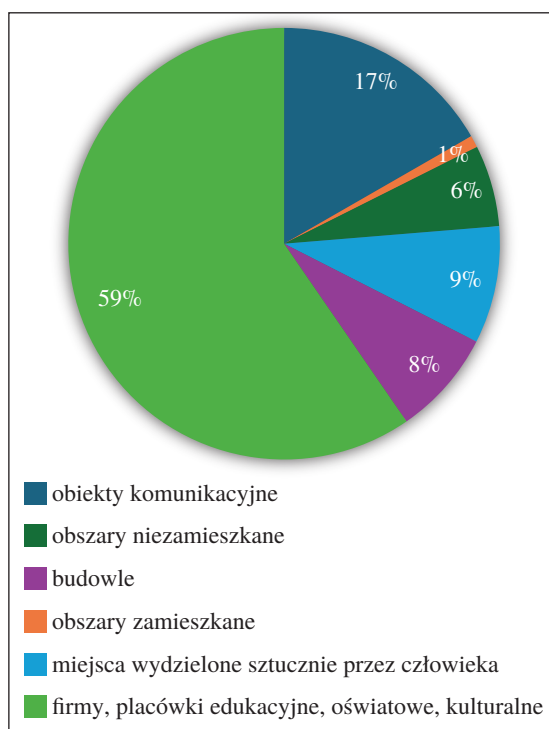
- 3) *Nomina appellativa* na przestrzeni lat występowały z różnymi rodzajami nazw miejskich. Właściwymi im towarzyszącymi w określeniach przystanków od 1993 do 2007 r. były najczęściej nazwy ulic. Od 2008 r. częstotliwość ich występowania zaczęła dominować w nazwach miejscowości przyległych do Lublina. Wynika to prawdopodobnie z rozszerzenia komunikacji lubelskiej na nowe obszary wykraczające poza samo miasto. Również obecnie najwięcej nazw pospolitych występuje w tej grupie nazw przystanków.
- 4) Przedstawione wyżej statystyki pokazują, że firmy, placówki edukacyjne, oświatowe i kulturalne stanowią na tyle ważne obiekty w mieście, że nazywające je apelatwy były wielokrotnie wykorzystywane do określenia przystanków jako punkty orientacyjne. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się wymiennie w kolejnych latach klasy nazw komunikacyjnych, np. *most*, *obwodnica*, *skrzyżowanie*, *przejazd* i *rondo*, oraz nazwy miejsc sztucznie wydzielonych przez człowieka, takie jak: *boisko*, *cmentarz*, *bazar*, *giełda*, *kemping*. Najmniej przystanków nazwano, używając rzeczownika

Ryc. 10. Klasy obiektów określonych nazwami pospolitymi w nazwach przystanków w roku 2011

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 10. Classes of objects defined by common names in stop names in 2011
Source: own elaboration.

Ryc. 11. Klasy obiektów określonych nazwami pospolitymi w nazwach przystanków w roku 2023

Źródło: opracowanie własne.

Fig. 11. Classes of objects defined by common names in stop names in 2023
Source: own elaboration.

pospolitego z klasy nazw obszarów zamieszkaných. Tego typu apelatywy znalazły się w określeniach przystanków jedynie w okresie od 1993 do 2003 r. (stanowiły około 2%) oraz w najnowszych obowiązujących w 2023 r. (niecały 1%). Przykładami są rzeczowniki: *osiedle* oraz *wieś*.

Mimo dużej roli nazw przystanków tworzonych wskutek motywacji odapelatywnej w ostatnich latach obserwuje się tendencję do zmniejszenia ich liczebności. Wprawdzie wciąż funkcjonują przystanki, takie jak: *Chodźki – szpital*, *Traugutta – szkoła*, *Walecznych – cmentarz*, ale jednak wiele pospolitych określeń zostało zastąpionych nazwami własnymi, tak jak w przypadku przystanków: *Turystyczna Leclerc*, *Witosa Makro* czy *IKEA*. Te ostatnie są przykładami zjawiska komercjalizacji, określanej potocznie także jako „sprzedaż” nazw konkretnego przystanku, co w praktyce skutkuje dopisaniem nazwy firmy/marki lub innej nazwy o charakterze chrematonimu. Być może w związku z zyskami wynikającymi ze stosowania tego typu określeń będzie ich jeszcze więcej. Wydaje się jednak, że z tego powodu mogą zastąpić jedynie apelatywy firmowe, i to zapewne nie wszystkie, bo obowiązujące w Lublinie zasady tworzenia nazw przystanków uwzględniają potrzeby użytkowników komunikacji, zaś częste zmiany wynikające z podpisywania umów komercjalizacyjnych na pewno nie są dla nich korzystne.

Literatura

Arciszewska A., 2012, Nazewnictwo miejskie dzielnic, placów i ulic Katowic, *Językoznawstwo: współczesne badania, problemy i analizy językoznawcze*, 6, 7–17.

- Dunaj B., 2017, Teoria i gramatyka nazw własnych, *Onomastica*, 61(2), 77–89.
- Handke K., 1992, *Polskie nazewnictwo miejskie*, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa.
- Handke K., 1998a, *Nazewnictwo miejskie*, [w:] E. Rzetelska-Feleszko (red.), *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN, Warszawa–Kraków, 283–307.
- Handke K., 1998b, *Słownik nazewnictwa Warszawy*, Slawistyczny Ośrodek Wydawniczy, Warszawa.
- Handke K., 2004, *Nazewnictwo miejskie – składnik edukacji społecznej*, [w:] R. Mrózek (red.), *Nazwy własne w języku, kulturze i komunikacji społecznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 89–97.
- Handke K., 2011, *Dzieje Warszawy nazwami pisane*, Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, Warszawa.
- Kociuba D., 2011, *Lublin. Rozwój przestrzenny i funkcjonalny od średniowiecza do współczesności*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Lublin.
- Kopertowska D., 2001, *Kielce. Historia i współczesność w nazewnictwie*, Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej, Kielce.
- Myszka A., 2015, Mieszkała na ul. Polnej na Pobitnie, tuż obok Kopca Tatarskiego – głos w sprawie wewnętrznych podziałów urbanonimów, *Onomastica*, 59, 209–221, DOI: 10.17651/ONOMAST.59.13.
- Nosek U., 2018, Przystanki komunikacji miejskiej w przestrzeni Warszawy i okolic – analiza semantyczna ich nazw, *Linguarum Silva*, 7, 135–153.
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 10 kwietnia 2012 r. w sprawie rozkładów jazdy, Dz.U. 2012, poz. 451 – <http://dokumenty.rcl.gov.pl/DU/rok/2012/10> (dostęp: 02.01.2024).
- Tomasik P., 2015, *Nazwy przystanków komunikacji miejskiej w Polsce. Punkt widzenia językoznawcy i organizatora komunikacji miejskiej*, [w:] A. Gałkowski, R. Gliwa (red.), *Mikrotoponimy i makrotoponimy w komunikacji i literaturze*, Łódź, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 229–238, DOI: 10.18778/7969-626-0.21.
- Zagórski Z., 2002, *W sprawie klasyfikowania urbanonimów (na materiale poznańskim)*, [w:] W. Książek-Bryłowa, H. Duda (red.), *Język polski. Współczesność, historia. Drugie Spotkania Lubelskich Językoznawców UAM–KUL–UMCS*, 2, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin, 91–99.
- Zagórski Z., 2001, *Z badań nazewnictwa miasta Poznania*, [w:] E. Jędrzejko (red.), *W kręgu języka polskiego. Śląsko-poznańskie kolokwia lingwistyczne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, 76–85.
- <https://bip.poznan.pl/bip/zarzadenia-prezydenta/zarzadenie-nr-910-2018-p,NT001531EE/> (dostęp: 02.01.2024).
- <https://lubus.info/> (dostęp: 27.12.2023).
- <https://mpk.lublin.pl/> (dostęp: 30.12.2023).
- https://mpk.lublin.pl/index.php?id_site=30&id=100 (dostęp: 20.03.2025).
- <https://stat.gov.pl/> (dostęp: 15.01.2024).
- <https://wsjp.pl/> (dostęp: 02.01.2023).
- <https://www.lubus.info/index.php/artykuly/14-artykuly-komunikacyjne/102-przystanki-zmiany-nazw-i-lokalizacji> (dostęp: 27.12.2023).
- <https://zdtm.lublin.eu/pl/rozklady/przystanki> (dostęp: 24.03.2025).
- <https://zitkov.kielce.eu/> (dostęp: 27.12.2023).